

Disfressats de transcendència

2009-11-10 21:20:39

Hilari de Cara

Un llac en flames

Quaderns Crema, Barcelona, 2009

La memòria té un paper cabdal en *Un llac en flames*, una novel·la fragmentària com el propi record. I això es pot copsar des de la mateixa estructura de l'obra: una narració sense capítols, dividida en una sèrie de fragments més o menys breus, sense títol ni cap tipus de numeració, que responen sovint a diferents temps del relat. Com peces soltes d'un trencaclosques que tot just si s'insinua durant moltes pàgines, que va mostrant la globalitat del conjunt per acumulació i paulatinament. La memòria personal i la col·lectiva: la del protagonista de la novel·la, Marc Crespí; i la de l'illa de Mallorca com a societat en el darrer segle, aproximadament. I allò que uneix tots dos relats, a més del paisatge i d'alguns personatges comuns, és el regust de decadència, de dissolució. Un antiheroi i un món que s'acaba, tots dos en evident declivi; i tots dos retratats amb un cert aire d'impostura, d'esperpent: parodiats en la seua buidor disfressada de transcendència.

Un retorn a l'illa després de molts anys és el desllorigador de la narració i el motor del record. El retorn de Marc Crespí, com una mena de jubilació prematura, com apartar-se voluntàriament de la vida en un intent desesperat —i evidentment infructuós— d'ajornar la maduresa. És a través dels seus ulls que assistim al retrobament amb un univers de nous rics necis i de cacics dels de tota la vida; i amb una societat pseudoliterària provinciana i endogàmica, retratada amb un especial sarcasme que, tanmateix, no en dilueix la versemblança ni el fet que siguin personatges perfectament recognoscibles. Al mateix temps, elements diversos desvetllen els mecanismes de la memòria per associació d'idees: la literatura, la música, el cinema... I això ens porta el record de la infantesa, de l'estiu, dels pares; de l'*escriptura* de la infantesa i de l'adolescència: "sí, era això, la sòlida i tesa i flonja buidor de la infantesa escrita amb treballs infinits, gairebé lletra a lletra [...] i tornada a reescriure, a pastar amb el fang i l'argila, amb la roda del torn, amb les mans humides i terroses, amb goma d'esborrar i tinta fresca".

Potser és aquesta buidor —*sòlida i tesa i flonja*— de la infantesa, i la de l'adolescència, i la descoberta que l'edat adulta tampoc no pot fer res per evitar-la, un dels temes centrals d'*Un llac en flames*. Una novel·la que, en qualsevol cas, narra un doble fracàs: el personal de Marc Crespí i el col·lectiu de la seua generació, la dels fills de la postguerra. Crespí fracassa una vegada i una altra en l'amor, fracassa en l'intent d'escriure literatura, fins i tot fracassa en no ser capaç de mantenir l'herència —que no és només econòmica, sinó sobretot personal, de tarannà— de l'avi republicà, envoltat sempre en el relat d'una aurèola mítica. Hi és també el tòpic de la "gran novel·la de Mallorca", encarnat en un personatge que vol escriure-la d'una "manera balzaquiana", fugint del que considera un quadre "massa elegíac, i fals" de l'obra de Villalonga. En el cas de De Cara, però, una empresa que no deixa de ser una ironia evident: un fals costumisme esdevingut sàtira. Al remat, no cal descartar tampoc que l'obra no siga sinó una paròdia autoreferencial, i que aquests personatges porten, d'una manera o d'una altra —si és que això no és sempre així, en major o menor mesura— els trets distorsionats, *caricaturitzats*, de l'autor i de la societat que l'envolta.

Primera aproximació a la novel·la d'un autor veterà conegut fins ara en la seua vessant de poeta, i que

Pere Calonge • Ex-Libris

<http://www.perecalonge.com/exlibris/>

anuncia una trilogia de la qual aquesta seria la primera part. No hi ha dubte que en *Un llac en flames* hi ha l'experiència lírica prèvia d'Hilari de Cara; i això, potser, n'explica tant alguns dels elements més brillants —el marcat lirisme del relat, d'una prosa bella que es llegeix amb plaer— com alguns dels esculls principals —una estructura fragmentària que, en ocasions, està al límit de perdre's en la inconnexió; com esclats d'una certa intensitat, però potser massa aïllats entre ells, de vegades. Això, i una considerable quantitat d'errors de diversa mena disseminats al llarg del text, són els principals obstacles d'una novel·la recomanable.